

Innspill til utvalget «KI i høyere utdanning»

Innspill er fra gruppen av fagdidaktikere ved lektorutdanningen ved Fakultet for naturvitenskap og teknologi ved Universitetet i Bergen. Vi adresserer de spørsmålene som er mest relevant for oss.

Innledning

KI og LLMs er kraftige verktøy som kommer til å påvirke samfunnet i stor grad. For profesjonsutdanningene ser vi for oss tre områder:

1. Utdannere bruker for å effektivisere arbeidet (f.eks. lage oppgaver)
2. Studenter bruker KI forsvarlig for å støtte læring
3. Konsekvenser for en pålitelig vurdering av studentenes læring

Hovedutfordringen med KI

Alle tekster som studenter skriver hjemme, kan ha blitt til ved bruk av KI. Det er ikke mulig å vite hva en student har skrevet uten hjelp.

Hvordan forberede studentene?

Høyere utdanning må ta i bruk KI der det er nyttig og ikke prøve å begrense bruken når det ikke er mulig å avdekke. Gjennom eksemplarisk læring i undervisningen får studentene innsikt i produktiv bruk. I tillegg må vi spørre studentene våre om hvordan de bruker KI og hva de opplever som nyttig (f.eks. la KI omformulere vanskelige setninger i en pensumtekst eller «drøfte» svar på oppgaver med en chatbot som inntar rollen som sensor som forberedelse til (muntlig) eksamen).

Vurdering av skriftlige arbeider

Vi ser tre «sikre» løsninger for skriftlige eksamener:

1. Studentene må logge seg inn i en plattform som sperrer tilgang til alt annet som er på pcen, inkludert eventuelle lokalt nedlastet KI.
2. Institusjonene har sett med spesielle pcer som bare gir tilgang til det som er tillatt.
3. Gå tilbake til håndskriftlige besvarelser og scanning (har en del ulemper bl.a. lesbarhet)

Ellers må det bli en regel at enhver skriftlig tekst som skal vurderes, kan overprøves i en muntlig situasjon slik at en student kan vise overensstemmelsen mellom teksten og det studenten kan snakke om.

Masteroppgaver

Her må veiledningsprosessen sikre at studenten opparbeider seg den nødvendige kunnskapen. Regelmessige veiledningsmøter med diskusjoner gir indikasjoner på hvor godt studenten har satt seg inn i ulike deloppgaver. Et muntlig forsvar av oppgaven er nødvendig. Regelverket bør da åpne for at muntlig forsvar kan føre til en endring av den skriftlige karakteren på en masteroppgave som er større enn én karakter.

Nasjonale tiltak

Vi ønsker at nasjonale regler ikke står i veien for å lage løsninger som kan hjelpe å redusere utfordringene. Dagens system med høyt fokus på avsluttende eksamen sørger for noen av utfordringene. En nedtoning av betydningen til slike eksamener hadde vært en fordel. Det innebærer flere mindre tester underveis i en læringsprosess. De kan være skriftlige kombinert med en muntlig fremlegging, muntlige eller i form av video. Det siste må inkludere studentens ansikt og helst et materiale som tillater en kontekstualisering av temaet (f.eks. en tegning, en tabell eller et bilde). To-sensor krav kan fjernes når muntlige eksamener blir tatt opp på video for å sikre etterprøvbarehet.

Vi ser en utfordring i at ressurssterke elever kan kjøpe seg tilgang til betalingsversjoner som er mye kraftigere enn gratisversjoner. Det betyr at UH må sikre at alle kan få tilgang til grunnleggende verktøy som er gratis og trygge å bruke. Det kan ikke hindre fullstendig at også KI kan føre til at gapet mellom ulike sosiale grupper øker. Derfor er det spesielt viktig at alle, elever og studenter, blir opplært i en produktiv bruk av KI i læringen.

Muligheter og utfordringer for undervisning og læringsaktiviteter

Det kan ikke lengre være et mål for undervisningen å produsere skriftlige tekster som et resultat av læringen (med noen få unntak). Det gjelder heller å bruke tekster i fysiske møter for å drøfte innholdet. Unntak kan være veiledet prosessorientert skriving (se masteroppgaver) hvor studenter produserer en kompleks tekst stegvis, stegene er dokumenterte og studentene får tilbakemelding (gjør i en muntlig situasjon). En annen mulighet (i hvert fall for en (uviss) tid fremover) kan være å bruke skriveoppgaver som inneholder spesielle, ofte autentiske data som lektorstudentene må bruke (f.eks. skoleelevers svar på en oppgave eller en samtale fra en elevgruppe eller hele klassen). Innleveringer av faglige forklaringer og analyser på video med kontekstualisering (der studentene peker og forklarer observasjoner i eksperiment, tekstutdrag eller annet) blir en mulighet som kan erstatte skriftlige underveisoppgaver.

Komplekse gruppeoppgaver som i team-basert læring kan bruke KI som en ressurs (generere ideer, sjekke fakta) og gjøre anvendelsen av ny kunnskap mer konkret.